

IQTISODIY SIYOSATNI SHAKLLANTIRISHDA TILNING ROLI

Adilova Soliyaxon

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti o'qituvchisi

Mustafayeva Umida

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada iqtisodiy siyosatni shakllantirishda tilning asosiy roli va undan foydalanish usullari ko'rib chiqiladi. Iqtisodiy siyosatni shakllantirishda tilning salbiy va ijobiy ta'siri ko'rib chiqiladi. Ushbu maqola, shuningdek, iqtisodiy qarorlar qabul qilishga ta'sir etuvchi lingvistik omillarning diskurs tahlilini o'z ichiga oladi.

Tayanch soʻzlar: til, shakllanish, siyosat, qarorlar, jamoatchilik, iqtisodiy vositalar, auditoriya, reja, ishontirish, aloqa, muammolar, rivojlanish, maqsadlar, iqtisodiy islohotlar, katalizator, fikrlar.

Iqtisodiy siyosatni shakllantirishda til asosiy rol o'ynaydi. U iqtisodiy muammolar va maqsadlarni belgilaydigan vosita sifatida ishlaydi. Siyosatchilar tildan mamlakat oldida turgan mavjud iqtisodiy muammolarni tasvirlash va erishiladigan strategik maqsadlarni belgilash uchun foydalanadilar. Iqtisodiy vositalar va siyosatlar ishlab chiqilmoqda. Til belgilangan maqsadlarga erishish uchun ishlab chiqilayotgan vositalar va siyosat qarorlarini batafsil tavsiflash va tavsiflash uchun ishlatiladi. Jamoatchilik bilan muloqot olib boriladi. Til keng ommaga iqtisodiy rejalarining mohiyatini tushuntirish va ularning zarurligiga ishontirish vositasi bo'lib xizmat qiladi. Ishlatilgan til:

Iqtisodiy muammolar va maqsadlarni aniqlash. Siyosatchilar tildan mamlakat oldida turgan iqtisodiy muammolarni tasvirlash va erishmoqchi bo'lgan maqsadlarni belgilash uchun foydalanadilar. Iqtisodiy vositalar va siyosatlarni ishlab chiqish. Siyosatchilar o'z maqsadlariga erishish uchun foydalanadigan iqtisodiy vositalar va siyosatlarni ishlab chiqish va tavsiflash uchun tildan foydalanadilar. Jamoatchilik bilan muloqot qilish uchun. Siyosatchilar o'zlarining iqtisodiy rejalarini xalqqa tushuntirish va ularni zarurligiga ishontirish uchun tildan foydalanadilar.

Iqtisodiy siyosatni ommaga tushunarli va tushunarli qilish uchun tildan foydalanish mumkin. Siyosatchilar iqtisodiy rejalarini kengroq auditoriyaga tushuntirish uchun sodda va tushunarli tildan foydalanishlari mumkin. Jamiyatni umumiy iqtisodiy maqsadlar atrofida birlashtirish. Siyosatchilar jamiyatni umumiy iqtisodiy maqsadlar atrofida birlashtirish uchun ilhomlantiruvchi va birlashtiruvchi tildan foydalanishlari mumkin. Iqtisodiy islohotlarni qo'llab-quvvatlashga jamoatchilikni safarbar qilish. Siyosatchilar xalqni iqtisodiy islohotlarni qo'llab-

quvvatlashga safarbar qilish uchun ishonarli va jozibali tildan foydalanishlari mumkin. Biroq, til iqtisodiy siyosatni yanada murakkab va ommaga tushunarsiz qilish uchun ham ishlatilishi mumkin. Siyosatchilar o'zlarining iqtisodiy siyosatlarini jamoatchilikka kamroq shaffof va tushunarli qilish uchun texnik va ma'noli tillardan foydalanishlari mumkin. Iqtisodiy masalalar bo'yicha jamiyatni bo'lish. Siyosatchilar jamiyatni iqtisodiy masalalar bo'yicha bo'lish va ijtimoiy keskinlikni keltirib chiqarish uchun g'azablantiruvchi va bo'luvchi so'zlardan foydalanishi mumkin. O'zingizning manfaatingiz uchun jamoatchilik fikrini boshqaring. Siyosatchilar tashviqot va dezinformatsiyadan jamoatchilik fikrini o'z manfaatlari yo'lida manipulyatsiya qilish uchun foydalanishi mumkin. Iqtisodiy siyosatning shakllanishiga tilning ta'siri ijobiy va salbiy bo'lishi mumkin.

Ijobiy ta'sir:

Iqtisodiy siyosatning tushunarli va qulayligini oshirish, ya'ni sodda va tushunarli tildan foydalanish keng jamoatchilikka qabul qilinayotgan qarorlar mohiyatini va ularning yuzaga kelishi mumkin bo'lgan oqibatlarini tushunish imkonini beradi. Jamiyatni umumiy maqsadlar atrofida birlashtirish, aniqrog'i, ilhomlantiruvchi va birlashtiruvchi til jamiyatni birlashtirib, belgilangan maqsadlarga erishish uchun hamkorlik muhitini yaratishi mumkin. Jamiyatni islohotlarni shu tarzda qo'llab-quvvatlashga safarbar qilish, ishonarli va jozibali til zarur iqtisodiy islohotlarni faol jamoatchilik tomonidan qo'llab-quvvatlash uchun katalizator bo'lishi mumkin.

Salbiy ta'sir:

Iqtisodiy siyosatni murakkabroq va chalkashroq qilish, ya'ni texnik va ma'noli tildan foydalanish iqtisodiy siyosatni nomutaxassislar uchun kamroq shaffof va tushunarli qilishi mumkin. Iqtisodiy masalalar bo'yicha jamiyatni bunchalik qizg'in va bo'luvchi tilda bo'lish ijtimoiy taranglikni yanada kuchaytirib, jamiyatda bo'linishlarga olib kelishi mumkin. Jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilish, aniqrog'i, targ'ibot va dezinformatsiya orqali jamoatchilik fikrini g'arazli manfaatlar yo'lida manipulyatsiya qilish mumkin.

Iqtisodiy qarorlarning nutq tahlili.

Diskurs tahlili iqtisodiy qarorlarning chuqur ma'nolarini ochib berishga, quruq raqamlar va statistikadan tashqariga chiqishga imkon beruvchi kuchli vositadir. Diskurs tahlili keng ko'lamlil usullardan foydalanadi: Lingvistik tahlil - matnlarning grammatik tuzilmalari, lug'at, stilistik xususiyatlarini o'rganish. Kognitiv tahlil - bu qaror qabul qilish asosidagi aqliy modellarni aniqlash. Tanqidiy nutq tahlili - matnlar mazmuniga mafkuraviy ta'sirlarni ochib berish. Hikoya tahlili - bu odamlarning iqtisodiy qarorlar haqida gapiradigan hikoyalarini o'rganish. Iqtisodiy qarorlarning

diskurs tahlili turli sohalarda qo'llaniladi, masalan, iqtisodiy siyosat davlat dasturlari va islohotlarni tahlil qilishdir . Biznes - korporativ strategiyalar va boshqaruv qarorlarini qabul qilishni o'rganish. Xalqaro munosabatlar - savdo muzokaralari va diplomatik kelishuvlarni tahlil qilish. Sotsiologlar iqtisodiy qarorlarning odamlar hayotiga ta'sirini o'rganadilar . Iqtisodiy qarorlarning diskurs tahlili shunchaki ilmiy intizom emas. Iqtisodiy qarorlar qabul qilishga ta'sir etuvchi lingvistik omillar.

Til shunchaki muloqot vositasi emas. Bu bizning fikrlash va qarorlar qabul qilishimizga, jumladan, iqtisodiy sohada ham sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Keling, iqtisodiy qarorlar qabul qilishda rol o'ynashi mumkin bo'lgan ba'zi lingvistik omillarni ko'rib chiqaylik: Framing - ma'lumotni taqdim etish usuli bizning idrok va talqinimizga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Misol uchun, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, odamlar salbiy ramkaga qaraganda (masalan, "yo'qotishdan saqlaning") ko'ra ijobiy tarzda (masalan, "g'alaba qozonish imkoniyati") tanlangan tanlov taqdim etilganda ko'proq tavakkal qilishadi. Til belgilari va - ma'lum so'z va iboralardan foydalanish odamlarda ularning qarorlariga ta'sir qiladigan ma'lum birlashmalar va his-tuyg'ularni keltirib chiqarishi mumkin. Misol uchun, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, odamlar oddiygina "oziq-ovqat" dan ko'ra "sog'lom" yoki "tabiiy" deb ta'riflangan mahsulotlarni sotib olish ehtimoli ko'proq. Hissiy til - hissiy jihatdan kuchli so'z va iboralardan foydalanish ma'lumotni yanada ishonchli qiladi va odamlarni muayyan qarorlar qabul qilishga undaydi. Masalan, reklama ko'pincha odamlarda qo'rquv, aybdorlik yoki jozibador bo'lish istagini uyg'otish va shu bilan ularni tovarlar yoki xizmatlarni sotib olishga ko'ndirish uchun hissiy tildan foydalanadi. Ijtimoiy me'yorlar - Til bizning xatti-harakatlarimizga ta'sir qiladigan ijtimoiy normalarni aks ettirishi va takrorlashi mumkin. Misol uchun, ba'zi madaniyatlarda takliflarni rad etish yoki savdolashish qo'poldir, bu odamlarning iqtisodiy qarorlarini cheklashi mumkin. Tilni bilish darajasi - tilni bilish darajasi axborotdan foydalanish va odamlarning murakkab iqtisodiy tushunchalarni tushunish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Misol uchun, tilni yaxshi bilmaydigan odamlar moliyaviy hisobotlarni o'qish yoki banklar yoki boshqa moliya institutlari vakillari bilan muloqot qilishda qiynalishi mumkin.

Siyosatchilar va iqtisodchilar tilning kuchini tan olishi va undan mas'uliyat bilan foydalanishi muhim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Абдурашидов, С., & Адилова, С. (2024). ИСКУССТВО ИЗУЧЕНИЯ РУССКОЙ ФИЛОЛОГИИ: РАЗГАДКА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 2(1), 63-66.
2. Абдурашидов, С., & Адилова, С. (2024). ИСКУССТВО ИЗУЧЕНИЯ РУССКОЙ ФИЛОЛОГИИ: РАЗГАДКА ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 2(1), 63-66.
3. Адилова, С. А. (2023). RUS TILINING BUGUNGI KUNDAGI URNI. "MODERN SCIENCE AND EDUCATION: ACHIEVEMENTS AND DEVELOPMENT PROSPECTS", 195-197.
4. Адилова, С. А. (2023). IQTISODIYOT. "MODERN SCIENCE AND EDUCATION: ACHIEVEMENTS AND DEVELOPMENT PROSPECTS", 190-191.
5. Мухаммедова, З. М. (2024). СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ УСКОРЕННОГО РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ В ПОСТИНДУСТРИАЛЬНОМ ОБЩЕСТВЕ. Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения, 2(3), 14-18.
6. Исхакова, С. А. (2018). Анализ эффективности механизма формирования доходов работников сферы образовательных услуг. Theoretical & Applied Science, (2), 199-204.
7. Исхакова, С. А. (2021). Влияние развития сферы услуг на уровень доходов ее работников. Экономика труда, 8(2), 159-174.
8. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2020). Антикоррупционная политика—центральное звено широкомасштабных реформ Узбекистана. Проблемы современной науки и образования, (4-1 (149)), 35-40.
9. Исхакова, С. А. (2024). НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 2(4), 37-44.
10. Исхакова, С. (2023). ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЗАНЯТОСТЬ И КВАЛИФИКАЦИЮ ПЕРСОНАЛА В СФЕРЕ БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(12/1).
11. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2023). ТЕОРИЯ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ПРОБЛЕМЫ ЛЕГАЛИЗАЦИИ НЕОФИЦИАЛЬНОЙ ЗАНЯТОСТИ. Экономика и социум, (6-1 (109)), 899-917.